MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Lokálny charakter opatrení pomoci

Test lokálneho charakteru pri podpore sociálnych služieb z Plánu obnovy a odolnosti SR – pravidlá, rozhodovacia prax EK a aplikácia v praxi

Mgr. Erika Rusnáková, Mgr. Andrea Šinská · Sekcia práva a verejného obstarávania

Investičná výzva z Plánu obnovy

Komponent 13, Investícia 1: Rozšírenie kapacít komunitnej sociálnej starostlivosti · výzva 1313I01-22-V01, vyhlásená 5. 10. 2022

€

192,2 mil. €

alokácia bez DPH (192 236 760 €)

Min. oprávnené výdavky projektu: 100 000 €

A. Ambulantné

miest – denné stacionáre, včasná intervencia; klient ostáva v rodine

2 585

B. Pobytové do 12 miest

miest v objektoch rodinného typu

1 000

C. Sociálno-zdravotné do 30

miest s dlhodobou ošetrovateľskou starostlivosťou

480

SUBJEKTY TESTU

Kto vypĺňa test lokálneho charakteru

Oprávnení žiadatelia: obce, mestá, VÚC, mimovládne neziskové organizácie, cirkvi a náboženské spoločnosti poskytujúce sociálne služby podľa zákona č. 448/2008 Z. z.

Poskytovateľ = vlastník

Verejný aj neverejný poskytovateľ, ktorý vlastní nehnuteľnosť / infraštruktúru.

Poskytovateľ v partnerstve

Partnerstvo s obcou / VÚC / združením obcí ako vlastníkom (§ 2 zák. č. 368/2021 Z. z.). Test podpisujú oba subjekty.

Zriadený samosprávou

Poskytovateľ zriadený obcou / VÚC; test predkladá spolu so zriaďovateľom, podpisujú obaja.

Budúci poskytovateľ

Zápis do registra do 3 mesiacov od kolaudácie, najneskôr k 30. 4. 2026 (§ 62, § 64 ods. 4).

ČL. 107 ODS. 1 ZFEÚ

Štyri kumulatívne podmienky štátnej pomoci

Ak nie je splnená čo i len jedna podmienka, opatrenie nie je štátnou pomocou.

01

Štátne zdroje

štátny rozpočet, fondy EÚ, zdroje samosprávy

02

Výhoda

zvýhodnenie podniku oproti iným na trhu

03

Selektivita

len určité podniky, sektory, regióny

04

Vplyv na obchod

narušenie súťaže a obchodu medzi členskými štátmi

Lokálny charakter: služba v obmedzenej oblasti SR, bez klientov z iných štátov EÚ a s nanajvýš okrajovým vplyvom na cezhraničné investície → 4. podmienka nie je splnená. Podmienky MPSVR SR boli nastavené v spolupráci s PMÚ SR ako koordinátorom pomoci.

Z čoho vychádzajú indikátory testu

A. Spádovosť

pohľad klienta

- N 258/2000 Kúpalisko Dorsten (DE)
- SA.38920 Santa Casa Tomar (PT)
- SA.43983 Sportcamp Nordbayern (DE)
- SA.39403 Prístav Lauwersoog (NL)
- SA.37963 Glenmore Lodge (UK)

B. Jazyková bariéra

pohľad klienta

- NN 54/2006 VŠ logistiky Přerov (CZ)
- N 497/2006 Městský dům Přerov (CZ)
- SA.37904 Durmersheim (DE)
- SA.34576 Jean Piaget (PT)
- SA.38920, N 258/2000

C. Ovplyvnenie trhu

pohľad poskytovateľa

- SA.34576 Jean Piaget (PT)
- SA.38920 Santa Casa Tomar (PT)
- N 497/2006 Městský dům Přerov (CZ)
- N 258/2000 Kúpalisko Dorsten (DE)

Ighoga Region 10: štyri ukazovatele Komisie

1 Veľkosť a kapacita

bod 146

Malé centrum – z hľadiska plochy, kapacity aj počtu miestností.

V našom teste

Kapacita zariadenia

2 Spádová oblasť

bod 147

Cca 80 % používateľov lokálnych a regionálnych; podujatia škôl, združení a mesta pre 50 – 300 osôb.

V našom teste

A. Spádovosť

3 Medzinárodná atraktivita

body 148, 211 – 216

O obstarávanie sa zaujímali len nemecké firmy; centrum sa nepropagovalo v zahraničí.

V našom teste

B. Jazyková bariéra

4 Postavenie na trhu

bod 149

Najviac 0,41 % medzinárodných účastníkov v Nemecku – marginálny hráč.

V našom teste

C. Ovplyvnenie trhu

Výsledok (bod 150): lokálne podujatia a malý podiel na trhu → opatrenia mali nanajvýš marginálny vplyv na obchod medzi členskými štátmi.

Nie je to automatická výnimka (body 151, 172): rozhoduje individuálne posúdenie súhrnu ukazovateľov.

Spádová oblasť = územie príslušného VÚC

Každý kraj SR je prihraničným regiónom – preto sa každý prípad posudzuje individuálne.

§ 83 Komunitný plán a koncepcia rozvoja – obec a VÚC zohľadňujú miestne potreby svojich občanov.

§ 80 – 81 Obec: ZpS, ZOS, denný stacionár. VÚC: včasná intervencia, RS, DSS, ŠZ.

§ 6 ods. 1 Právo fyzickej osoby vybrať si službu, formu a poskytovateľa (§ 8 ods. 2 a 3).

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

KVANTITATÍVNE KRITÉRIÁ

Dva limity, ktoré držia službu lokálnou

MAX 1 %

zahraničných klientov

z celkového počtu klientov v kalendárnom roku

- Trvalý pobyt v SR je podmienkou (§ 3 ods. 2).
- Ak dávku vypláca iný štát, na miesto nevzniká nárok na verejnú podporu (§ 78d ods. 7).
- Prax: cca 40 klientov ročne v celej SR.

MAX 25 %

klientov mimo VÚC

výnimka z oprávnených dôvodov (kvalifikovaný odhad)

- Fyzický stav klienta.
- Blízkosť rodinných príslušníkov.
- Nedostupnosť služby v spádovej oblasti.

KONTROLNÝ LIST

Test sprevádza projekt od zámeru po udržateľnosť

I.

Projektový zámer

úvodné posúdenie

II.

Žiadosť o prostriedky

zmluvné podmienky

III.

Prijímateľ

každý rok počas udržateľnosti

Formulár obsahuje

- základné informácie o žiadateľovi
- otázky k indikátorom: spádovosť · jazyková bariéra · ovplyvnenie trhu
- príloha Zmluvy o poskytnutí prostriedkov mechanizmu; ku každej monitorovacej správe

Podporná metodická dokumentácia

Každý projektový zámer / žiadosť a následná realizácia projektu sa posudzuje z hľadiska lokálneho charakteru a miestneho účinku samostatne, s prihliadnutím na osobitosti každého prípadu.

Zodpovednosť za vyhodnotenie opatrenia pomoci preberá poskytovateľ pomoci a sprostredkovateľský orgán.

1 Metodická príručka

Pre projektových manažérov: podrobné pokyny postupu vyhodnocovania kritérií kontrolného listu v rámci testu lokálneho charakteru.

2 Usmernenie Vykonávateľa k testu lokálneho charakteru

Vypracoval sprostredkovateľský orgán na dodržanie podmienok počas implementácie a udržateľnosti projektov z Výzvy v rámci mechanizmu v Pláne obnovy a odolnosti SR.

Počas udržateľnosti: miestny účinok a lokálny charakter sa vyhodnocujú každý kalendárny rok počas celej doby udržateľnosti infraštruktúry (lehota plynie od začatia poskytovania služby). Prijímateľ spolu s partnerom predkladá vyplnený test v každej monitorovacej správe a správnosť údajov potvrdzujú obaja podpisom.

Vylučujúce vs. informatívne otázky

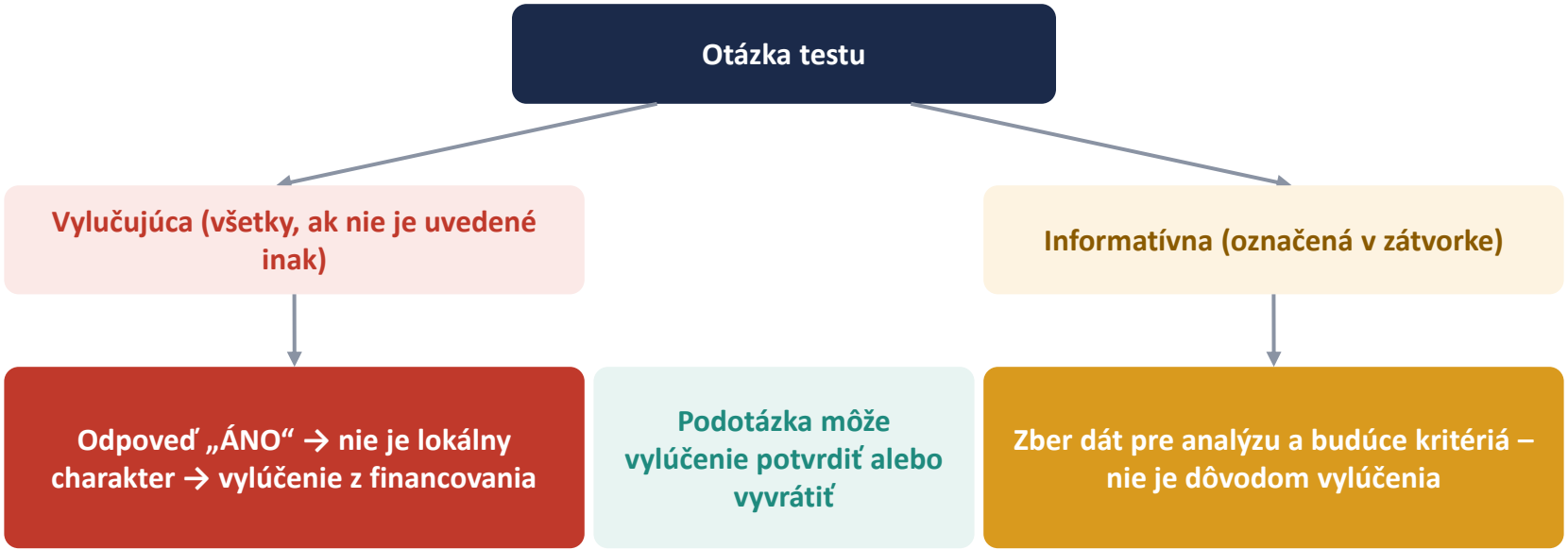

Pozor: aj informatívna podotázka môže odhaliť skutočnosti, ktoré princíp lokálneho charakteru nerešpektujú.

Ako sa vyhodnocujú konkrétne otázky

A.5 Spádovosť

informatívna

Bol podiel klientov z inej spádovej oblasti do 25 %?

Pri „áno“ uviesť dôvody. Ak podiel presiahne 25 %, opatrenie sa vylúči.

B.1 Jazyková bariéra

vylučujúca

Poskytujú sa služby aj v inom ako úradnom jazyku?

„Áno“ + podotázka o jazyku miestnej komunity „nie“ → vylúčenie.

C.4 Ovplyvnenie trhu

vylučujúca

Patrí žiadateľ k širšej skupine podnikov?

„Áno“ + podnik skupiny pôsobí na trhu soc. služieb v inom štáte EÚ → vylúčenie.

PRÍKLAD Z METODICKEJ PRÍRUČKY

A.5 – otázka informatívneho charakteru

A.5

Test lokálneho charakteru

indikátor „spádovosť“ – pohľad klienta

Bol/Bude podiel klientov z inej spádovej oblasti v zariadení v priebehu predchádzajúceho kalendárneho roka do 25 % z celkového počtu klientov?

☐ **áno** ☐ **nie**

Ak áno, uveďte dôvod podielu klientov mimo spádovej oblasti, ktorým bola poskytnutá služba (informatívna podotázka – odpoveď ÁNO nie je vylučujúca).

Oprávnené dôvody: nemožnosť klienta navštevovať zariadenie vo svojej spádovej oblasti z hľadiska fyzického stavu, blízkosť rodinných príslušníkov, nedostupnosť služby v mieste spádovej oblasti a pod.

METODICKÁ PRÍRUČKA

Otázka A.5 – kritérium informatívneho charakteru

Ak je odpoveď „áno“, je potrebné uviesť dôvody umiestnenia takéhoto občana mimo spádovej oblasti.

Pozn.: Ak žiadateľ uvedie, že podiel klientov z inej spádovej oblasti prekročil 25 %, opatrenie nesmie byť podporené a musí byť vylúčené. Poskytovateľ takýto prípad nepredpokladá.

PRÍKLAD Z METODICKEJ PRÍRUČKY

C.4 – otázka vylučujúceho charakteru

C.4

Test lokálneho charakteru

indikátor „ovplyvnenie trhu“ – pohľad poskytovateľa

Patrí žiadateľ (poskytovateľ služieb) k širšej skupine podnikov?

Žiadateľ uvádza, či existuje vzťah s inými subjektmi, na základe ktorého by mohli tvoriť skupinu podnikov pôsobiacich na trhu.

☐ **áno** ☐ **nie**

Ak áno, pôsobí niektorý z podnikov v širšej skupine podnikov na trhu sociálnych služieb aj v inom členskom štáte?

☐ **áno** ☐ **nie**

(odpoveď NIE na túto podotázku nie je v tomto prípade vylučujúca pre lokálny charakter projektu sociálnych služieb)

METODICKÁ PRÍRUČKA

Otázka C.4 – kritérium vylučujúceho charakteru

Ak je odpoveď na otázku C.4 „áno“ a zároveň je „áno“ aj v podotázke, nie je rešpektovaný princíp lokálneho charakteru.

Opatrenie musí byť vylúčené z financovania

APLIKAČNÝ PROBLÉM

Podmienka „podnik v ťažkostiach“ (PvŤ)

Výzvy bez štátnej pomoci – príklad: výzva PSK-MPSVR-053-2024-ITI-EFRR (IÚI)

Žiadatelia namietajú

- Výzva cieli na nehospodárske činnosti s lokálnym charakterom.
- Definícia PvŤ (GBER 651/2014) sa viaže na schémy štátnej pomoci.
- Komerčný test na obce, VÚC, NNO a cirkvi = záťaž bez právneho základu.

Stanovisko RO / SO (MIRRI)

- Ak je žiadateľ podnikom podľa judikatúry SD EÚ, a financuje sa z EFRR (nariadenie (EÚ) 2024/3236, čl. 7, ods. 1 písm. d)) overenie sa vyžaduje.
- Prostriedky EÚ nemajú ísť na záchranu nezdravého subjektu.
- Obce a VÚC predkladajú len čestné vyhlásenie (nútená správa).

Odporúčanie: vo výzvach bez štátnej pomoci vypustiť test PvŤ alebo ho nahradiť jednotným čestným vyhlásením o neexistencii nútenej správy / konkurzu pre všetky právne formy. Poistky už existujú: výber cez rady partnerstva IÚI, kritérium finančnej spôsobilosti, podmienka č. 6 (konkurz, reštrukturalizácia, likvidácia).

Odkázanostné sociálne služby ako SVHZ

Novela zákona o sociálnych službách ukotvuje kľúčové služby podmienené odkázanosťou ako služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

Prečo

Ide o hospodársku činnosť, ktorú by trh bez dotácie nezabezpečil v potrebnej kvalite a cene.

Cieľ

Súlad s pravidlami EÚ o štátnej pomoci a ochrana pred nadmernou kompenzáciou.

Ktoré služby

ZpS, DSS, špecializované zariadenia, denné stacionáre, domáca opatrovateľská služba, ZOS.

Financovanie odkázanosti prechádza na európsky systém SVHZ, aby boli dotácie právne čisté aj tam, kde ide o hospodársku činnosť.

CHECKLIST PRE ŽIADATEĽOV

Kľúčové body prípravy a udržateľnosti

Pred predložením ŽoNFP

- ✓ Klienti primárne z vášho VÚC, výnimky max. 25 % s odôvodnením.
- ✓ Kapacita max. 12 miest (pobytové) / 30 (sociálno-zdravotné).
- ✓ Zahraniční klienti pod 1 % a s trvalým pobytom v SR.
- ✓ Test vyplniť a podpísať spolu s partnerom.

Počas udržateľnosti

- ✓ Test predkladať každý kalendárny rok s monitorovacou správou.
- ✓ Žiadny presun služieb ani personálu mimo územia SR.
- ✓ Sledovať zmeny v oblasti SVHZ.

APLIKAČNÝ PROBLÉM

Trvalý vs. prechodný pobyt v spádovej oblasti

Spádovosť pri zariadeniach starostlivosti o deti do 3 rokov – v dokumentoch uvádzaná rôzne

Prečo sa zvažuje prechodný pobyt

- Posúdenie lokálneho charakteru: výnimka do 6 % pre deti mimo spádovej oblasti (okrem detí s trvalým a prechodným pobytom).
- § 3 ods. 2a zákona č. 448/2008 Z. z. – prechodný pobyt je akceptovaný pre poskytovanie sociálnych služieb.
- § 74 ods. 3 písm. a) – záujemca uvádza adresu trvalého alebo prechodného pobytu.

Prečo zostáva rozhodujúci trvalý pobyt

- Zmluva o starostlivosti v jasliach identifikuje zákonného zástupcu podľa OP – trvalý pobyt; prechodný len ako informácia (doručovanie).
- Test schválený koordinátorom pomoci (K13 POO, Budovanie sociálnej infraštruktúry): miestny účinok na trvalom pobyte, prechodný len ako % výnimka.

Odporúčanie: vstupným a smerodajným údajom pre miestny účinok je jednoznačne trvalý pobyt. Prechodný pobyt je akceptovateľný len v rámci % podielu výnimky.

Ďakujeme za pozornosť

Otázky k výzvam Plánu obnovy, EFRR IÚI a k testu lokálneho charakteru

MPSVR SR · www.employment.gov.sk